

4131 - Gépi hajtású csörlők és villamos emelődobok-kezelői vizsga esetén

1. Mit nevezünk emelőgépeknek? Csoportosítsa az emelőgépeket! Beszéljen jellemzőikről! Milyen munkák végezhetők el a különféle emelőgépekkel?

1. Mit nevezünk emelőgépeknek?

Emelőgépeknek nevezzük azokat a gépeket, amelyek **terheket vagy személyeket emelnek, süllyesztenek, vagy helyzetüket megváltoztatják** (pl. vízszintesen mozgatják).

 Fő feladatuk: a teher biztonságos és hatékony mozgatása az adott munkaterületen.

2. Az emelőgépek csoportosítása

Az emelőgépeket többféleképpen is csoportosíthatjuk, például **működési elv, mozgás iránya, felhasználás célja** alapján.

I. Mozcásuk szerint:

Típus	Jellemző
Függőleges mozcgatású	Csak fel-le mozcognak (pl. emelőasztal, ollós emelő)
Vízszintes és függőleges	Emelnek és szállítanak (pl. daruk, targoncák)

II. Felépítésük szerint:

Típus	Példa	Jellemzők
Fix telepítésű gépek	Híd- vagy bakdaru, liftek	Egy helyen rögzítve
Mobil emelőgépek	Teleszkópos rakodó, autódaru	Mozgathatók, gyakran önjárók
Szerelhető, ideiglenes gépek	Állványemelő, mobil csörlő	Átmeneti használatra

III. Működési elv szerint:

Típus	Meghajtás
Kézi működtetésű	Emberi erő (pl. kézi csörlő)
Mechanikus	Fogaskerekes, láncos megoldás

Típus	Meghajtás
Hidraulikus	Folyadékkal működő rendszer (pl. ollós emelő)
Elektromos	Villanymotor hajtja (pl. elektromos targonca)

IV. Rendeltetésük szerint:

Csoport	Példák
Tehერemelő gépek	Daruk, csörlők, targonca, bakdaru, emelővillás rakodó
Személyemelő gépek	Ollós emelő, személyemelő kosaras gépek
Különleges emelőgépek	Autóemelő, lift, csatornaemelő stb.

3. Emelőgépek jellemzői

Jellemző	Jelentése
Teherbírás (kg vagy t)	A maximálisan emelhető súly
Emelési magasság (m)	A legnagyobb magasság, ahova felemelhető a teher
Gép tömege	Saját súly, ami befolyásolja a stabilitást
Mozgási sebesség	Az emelés vagy mozgás gyorsasága
Meghajtás típusa	Kézi, elektromos, hidraulikus stb.
Üzemeltetési terület	Kültér, beltér, építkezés, útépítés, csarnok stb.

4. Milyen munkák végezhetők emelőgépekkel?

Munkatípus	Alkalmazott gép
Építőanyag emelés, mozgatás	Daruk (torony-, mobil-, autódaru)
Közműépítés, árkok kialakítása	Gémes emelők, csörlők
Magasban végzett szerelés, javítás	Személyemelő kosaras gépek
Anyagmozgatás raktárban	Targoncák, villás emelők
Járműemelés, szervizelés	Emelőpadok, hidraulikus emelők
Útkarbantartás, világítás szerelés	Kosaras emelő, ollós emelő

Összefoglalás táblázatban:

Fogalom	Meghatározás / példa
Emelőgép	Tehér vagy személy mozgatására alkalmas gép
Csoportosítás	Mozgás, működés, felépítés, rendeltetés szerint
Fő típusok	Daru, targonca, csörlő, ollós emelő, személyemelő

Fogalom	Meghatározás / példa
Munkák	Rakodás, építés, szerelés, karbantartás

2. Mire használhatók a gépi hajtású csörlők és a villamos emelődobok?
Beszéljen a működésükről és működtetésükről!

Mire használhatók a gépi hajtású csörlők és villamos emelődobok?

1. Gépi hajtású csörlők

Felhasználás:

- Nehéz tárgyak **húzására, vontatására, emelésére vagy leengedésére.**
  - Használják:
    - **Építkezéseken** (zsaluzat, betonvödör, gépek emelése),
    - **Közműépítésnél** (csövek mozgatása, árok széléről kiemelés),
    - **Autómentésnél** (sérült jármű kihúzása),
    - **Hídépítésnél, darupálya szerelésnél.**
-

2. Villamos emelődobok

Felhasználás:

- Főként **függőleges irányú emelésre vagy süllyesztésre** szolgálnak.
  - Tipikus alkalmazás:
    - **Csarnokdaruknál** (pl. bakdaru, híddaru),
    - **Emelőasztaloknál,**
    - **Függőpályás anyagmozgatóknál,**
    - **Gépek, motorok, szerszámok** mozgatására a szerelőműhelyekben.
-

Működésük alapelve

Gépi hajtású csörlő

- Egy **hajtómotor** (lehet elektromos vagy belső égésű) forgat egy **dobot**, amelyre **acélkötél** van feltekerve.
- A kötéel végére rögzített kampóval lehet a terhet megfogni.
- **Sebességváltó és fék** biztosítja a finom mozgást és a biztonságos megtartást.

- A köté **csévélése vagy lecsévélése** történik → ez mozgatja a terhet.

Villamos emelődob

- Elektromos motor hajtja a **dobot**, amelyre szintén acélkötél vagy lánc van feltekerve.
- A motor működése lehet:
  - **Egyirányú** (pl. csak emel vagy csak enged),
  - **Kétirányú** (emelés és süllyesztés).
- A dob forgásával a köté mozgatja a ráakasztott terhet.
- Beépített **fékrendszer** gondoskodik a teher megtartásáról, ha a motor megáll.

Működtetés (kezelés)

Eszköz   Működtetés módja

Gépi csörlő - Kézi karos kapcsoló,

- Elektromos vezérlődoboz,
- Távirányító (modern eszközök esetén) |

| **Villamos emelődob** | - Fali nyomógommbal,
- Fügő vezérlővel (láncos vagy kábeles),
- Távirányítóval (ipari rendszereknél) |

Biztonsági előírások és kezelői feladatok:

1. **Teherbírás ellenőrzése** – csak a névleges teherig használható.
2. **Kötél állapotának vizsgálata** – ne legyen kopott, szakadt, megcsavarodott.
3. **Fékek működésének ellenőrzése** – biztosítják a teher megtartását.
4. **Teher biztonságos rögzítése** – mindig megfelelő horgokkal, kengyelekkel.
5. **A kezelőnek látnia kell a teher mozgását** – vagy segítőt kell igénybe venni.
6. **Soha nem szabad senki feje felett terhet mozgatni!**

Összefoglalás

Tétel	Gépi hajtású csörlő	Villamos emelődob
Feladat	Vontatás, emelés, húzás	Emelés, süllyesztés (függőlegesen)
Mozgás iránya	Vízszintes és függőleges	Többnyire függőleges
Hajtás	Motor (elektromos vagy belső égésű)	Elektromos motor

Tétel	Gépi hajtású csörlő	Villamos emelődob
Kezelés	Kézi kar, vezérlődoboz, távirányító	Nyomógomb, függőpanel, távirányító
Használati terület	Építkezés, járműmentés, csőfektetés	Műhely, daru, szerelőcsarnok

3. Mutassa be a gépi hajtású csörlők és a villamos emelődobok szerkezeti felépítését, részeit!

1. Gépi hajtású csörlő felépítése és részei

A gépi hajtású csörlő egy olyan berendezés, amely **húzó- vagy emelőmunkát** végez egy kötéll vagy lánc csévélésével. A csörlő működtetése történhet **villamos, hidraulikus vagy belső égésű motorral**.

Főbb részegységek:

Alkatrész neve	Funkciója
Hajtómotor	Meghajtja a csörlőt (villamos, dízel vagy hidraulikus)
Sebességváltó (áttétel)	Lassítja vagy növeli a dob forgását, erőátvitelt biztosít
Dob (csévélődob)	Erre tekeredik fel az acélkötél vagy lánc
Acélkötél / lánc	A teher mozgatását végzi
Kötélszorító / kötéelvezető	Megakadályozza a kötéll összegabalyodását, vezeti a csévélést
Fékberendezés	Biztonságosan megállítja és megtartja a terhet
Keretszerkezet / ház	A csörlő alapszerkezete, amelyre minden rá van építve
Vezérlőpanel vagy kézi kapcsoló	A csörlő működtetése, irányítása történik innen

 Egyes csörlőkön biztonsági határolók, túlterhelés-jelzők és végálláskapcsolók is megtalálhatók.

2. Villamos emelődob felépítése és részei

A **villamos emelődob** (más néven elektromos emelőmű) főként **függőleges irányú emelésre és süllyesztésre** szolgál. Sokszor daruk, emelőgépek vagy fix telepítésű emelőszerkezetek része.

Főbb részegységek:

Alkatrész neve	Funkciója
Villanymotor	Az emeléshez szükséges forgatónyomatékot biztosítja
Dob (csévélődob)	Feltekeri a kötelet vagy láncot
Acélkötél vagy lánc	A terhet közvetlenül mozgatja
Fékberendezés	Megállítja és megtartja a terhet, amikor a motor nem működik
Reduktor (áttétel)	Erőátvitel, sebességcsökkentés, nagyobb emelőerő biztosítása
Teherkampó / akasztó	A mozgatandó tárgy rögzítésére szolgál
Vezérlőpanel / függőkapcsoló	Itt vezérelhető az emelés, süllyesztés
Biztonsági berendezések	Végálláskapcsolók, túlterhelés-jelzők, vészleállítók

 A villamos emelődobokat gyakran beépítve használják pl. **bakdaruk**, **híddaruk**, vagy **emelőpályák** részeként.

Összehasonlító táblázat:

Részegység	Gépi hajtású csörlő	Villamos emelődob
Hajtás	Elektromos, hidraulikus, dízel	Elektromos motor
Dob	Igen	Igen
Kötél / lánc	Igen	Igen
Sebességváltó / reduktor	Igen	Igen
Fék	Mechanikus vagy automatikus	Automatikus, önzáró is lehet
Vezérlés	Kézi kar, panel, távirányító	Nyomógombos vezérlő, függőkapcsoló
Használat típusa	Húzás, vontatás, emelés (pl. vízszintesen is)	Kifejezetten emelés, süllyesztés (függőlegesen)

Összefoglalás

- **Mindkét berendezés** nehéz tárgyak mozgatására alkalmas.
- A **csörlők** sokoldalúbbak, húzásra is használhatók.
- Az **emelődobok** precízebb emelést biztosítanak, főként **emelőberendezések részeként**.
- Fontos a **karbantartás**, a kötelek/láncok ellenőrzése és a fékrendszer működőképessége.
- Kezelésük **szakképzettséget és körültekintést** igényel.

4. Beszéljen a gépi hajtású csörlőkkel és a villamos emelődobokkal végzett munkálatok veszélyeiről, hogyan lehet biztonságosabbá tenni ezeket a műveleteket?

A gépi hajtású csörlők és a villamos emelődobok erős gépek, amelyekkel **nagy tömegű tárgyakat** mozgatunk. Ha nem megfelelően használjuk őket, **komoly balesetet** vagy **anyagi kárt** okozhatnak. Ezért kiemelten fontos a **biztonságos munkavégzés**.

---

1. A munkavégzés főbb veszélyei

Gépi hajtású csörlőkkel kapcsolatos veszélyek:

Veszélyforrás	Leírás
Kötél elszakadása	Túlsúly, kopott, sérült acélkötél → teher lezuhan
Kötél kicsúszása / megcsavarodása	Nem megfelelő felcsévézés esetén elakadhat vagy beszorul
Gép borulása / elmozdulása	Rossz rögzítés vagy instabil talaj miatt
Túlterhelés	Ha a gép névleges teherbírásánál nehezebb tárgyat emel
Forgó alkatrészek sérülést okoznak	Beakadhat ruházat, kéz, haj stb.
Kezelő látómezején kívüli mozgás	Nem látja, hová megy a teher → baleset más személynek

---

Villamos emelődobok veszélyei:

Veszélyforrás	Leírás
Teher lezuhanása	Elektromos meghibásodás, fékrendszer hibája esetén
Kötél túlcsévélése	Ha nincs végálláskapcsoló → kötél összegabalyodhat, elszakadhat
Vezérlő meghibásodása	Nem áll meg időben, mozgás irányának megváltozása
Elektromos áramütés	Sérült kábel, földelés hiánya esetén
Nem megfelelő teherakasztás	A teher leeshet, megdőlhét, elfordulhat
Mozgó teher elüt valakit	Rossz helyen álló munkatárs, nincs kijelölt munkaterület

---

✓ 2. Hogyan lehet biztonságossá tenni ezeket a műveleteket?

Kezelői intézkedések:

1. **Előzetes gépellenzőrzés** minden műszak előtt:
  - Acélkötél állapota (ne legyen kopott, törött szálú),
  - Fékrendszer működése,
  - Vezérlő és vészleállító ellenőrzése.
2. **A gép rögzítése, letalpalása:**
  - Instabil gép borulást okozhat → megfelelő alátámasztás, talpaló használata.
3. **Csak képzett kezelő használhatja!**
  - Emelőgép-kezelői jogosítvány szükséges.
4. **Biztonságos munkaterület kialakítása:**
  - Kijelölt zóna, ahol illetéktelen személy nem tartózkodhat.
  - Figyelmeztető táblák, szalagok, kordon.
5. **Kötélvezetés biztosítása:**
  - Soha ne engedjük meg, hogy a köté „ugorjon” a dobról vagy keresztbe csévélődjön.
6. **Teher rögzítése szabályosan:**
  - Kampóval, bilincsel, hevederrel – soha nem kézzel fogva!
7. **Teher alatt soha ne tartózkodjon senki!**
  - Ez az egyik legfontosabb szabály!

Műszaki és biztonságtechnikai intézkedések:

Megoldás / Eszköz	Miért fontos?
Végálláskapcsolók	Megakadályozzák a túlcsevélest
Túltelhelés-védelem	Leállítja a gépet, ha a megengedett súly felett van
Vészleállító gomb	Azonnali leállítás vész helyzetben
Rendszeres karbantartás	Csökkenti a meghibásodás esélyét
Földelés, érintésvédelem	Áramütés ellen védenek
Megfelelő világítás	A kezelő mindig lássa a teher útját
Rádiós vagy függőkapcsolós irányítás	Távolról, biztonságos helyről vezérelhető a gép

Összefoglalás (vizsgára jól jön)

Téma	Lényeg
Fő veszélyek	Lezuhanó teher, szakadt köté, elmozduló gép, áramütés
Megelőzés	Napi ellenőrzés, stabil gépállás, szabályos teherkötés
Személyi feltételek	Csak jogosítvánnyal rendelkező személy kezelheti
Műszaki biztonság	Végálláskapcsoló, túltelhelés-védelem, fék, talpaló

Téma**Lényeg**

Munkatér biztonsága Kijelölés, kordonnal vagy táblával, figyelmeztetés

Legfontosabb szabály Soha ne álljon senki a teher alatt!